

AKTIEKRANT

opl. 5.500 exemplaren

Redactie:

Chris de Vries
Kees Loots
Richard Bergman
Sjoerd Taunissa
letje de Wilde
Ton Omloo

Gezamenlijke uitgave van:
SPAARNDAMMER- en ZEEHELDENBUURT

CWS-WOO-AKZ

JANUARI 1980

TENTOONSTELLING EN STADSVERNIEUWINGSMANIFESTATIE IN DE SPAARNDAMMERBUURT VAN 19 JANUARI T/M 16 FEBRUARI

De oplevering van het verbeterde woningcomplex Het Schip aan de Hembrugstraat: Zaanstraat in de architectuur-stijl De Amsterdamse School in de volkswoningbouw wordt door de Spaarndammerstraat in samenwerking met de dienst Volkshuisvesting en het stedelijk orgaan van bewonerscommissies en actiegroepen (OBASA) aangegrepen om de Amsterdamse mening over de toekomst van de woningverbetering naar voren te brengen.

Dit gebeurt onder de volgende leuzen:

- Behoud van de typische Amsterdamse woon- en bouwcultuur op het terrein van de volkswoningsector;
- Behoud van kwalitatief goede en betaalbare woningverbetering als stadsvernieuwingsactiviteit;
- Behoud van de vergelijkshuren in plaats van de 2 1/2 %-regeling

Amsterdam telt ongeveer 33.000 voor oorlogse woningwetwoningen. 12.500 daarvan zijn of worden op enigerlei wijze verbeterd. 19.000 woningen staan nog te wachten! Te wachten waarop? Renovatie, of verkrotting en sloop over een jaar of twintig? Aan het eind van de vorige en in het begin van deze eeuw heeft de arbeidersbeweging gestreden voor een menswaardig bestaan van de loontrekkers en de sociaal gesteunden.

In de woningwet van 1901 en de bouwverordening zijn de eisen voor een goede volkshuisvesting verankerd. Onze voorouders hebben met deze instrumenten in handen monumenten opgericht. Monumenten van strijd van de arbeidersklasse. Politici, architecten en woningbouwverenigingen speelden in op de eisen van de arbeidersbeweging. Een woon- en bouw-cultuur ontstond, die typisch Amsterdams genoemd kan worden. De woon-

complexen die op deze wijze ontstonden mogen niet verloren gaan! Ook om die reden moeten de woningen behouden blijven als woningen waarin het nu en in de toekomst goed wonen is. Als de huidige regering en de bouwondernemers hun zin krijgen blijft er in Amsterdam alleen maar het alternatief sloop en nieuwbouw over. Woningverbetering is een onderdeel van het stadsvernieuwingsbeleid. Echter met de huurregelingen zoals deze nu door het rijk gehanteerd worden (de zo geheten 2 1/2 %-regeling) wordt de woningverbetering een groot fiasco.

De woningen worden ná verbetering onbetaalbaar; zelfs duurder dan de nieuwbouw die gepleegd wordt in de stad!

In de Spaarndammer- Zeeheldenbuurt is de afgelopen jaren gebloken dat het systeem van de vergelijkshuren voor bewoners haalbare huren oplevert, in ieder geval niet duurder is dan nieuwbouw; zelfs ± f 70,- gulden minder.

Op deze manier wordt het voor de bewoners aantrekkelijk gemaakt om

actief mee te werken aan verbeteringsplannen; kan verdere verkrotting van het woningwetwoningbestand voorkomen worden. Helaas dreigt het omgekeerde te gebeuren. Zoals de vlag er nu voorstaat kunnen we het in Amsterdam wel vergeten met de woningverbetering.

Niemand ziet er meer een gat in. Noch de bewoners, noch de woningbouwverenigingen, noch de gemeentelijke dienst volkshuisvesting hebben op dit moment het idee verder te kunnen gaan met de woningverbetering.

Het wordt tijd dat er drastische beleidsombuigingen gaan plaatsvinden op het ministerie van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening in Den Haag. Amsterdam moet één front gaan maken tegen de Haag, met in het vaandel voornoemde leuzen.

De Spaarndammerbuurt wil hieraan actief meewerken. Vandaar dat zij het initiatief heeft genomen voor een aantal manifestaties die zich in de komende weken in de Spaarndammerbuurt gaan afspelen.

1973

Massale protestbijeenkomsten tegen de financiële en sociale consequenties van de woningverbeteringsplannen.

Opstellen van de nota 'huren - inkomens'. Wordt mede-ondertekend door de wethouders Lammers en Kuipers. De onbetaalbaarheid van de woningverbetering voor de huidige bewoners wordt daarin aangetoond.

Staatssecretaris Jan Schaefer gaat door de knieën. Zegt een huurverlaging toe voor verbeterde woningen. Bezoek aan het informatiecentrum van het CWS.

Woningverbetering-'trein' wordt op gang gebracht. Bewonerscommissies werken zich uit de naad om alles op een 'rolletje' te laten lopen.

1974

Akties voor verbetering van de welzijns- en onderwijsvoorzieningen in de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt.

Akties voor verbetering van het particuliere woningbezit. Worden resultaten mee geboekt: Houtrijkstraat, even zijde.

Akties voor betere sociale begeleiding van de bewoners, met name de bejaarden. Worden door middel van hulp van bewonerscommissie resultaten mee geboekt.

Akties voor behoud van de binnen- en buiten-brakerpolder als groenvoorziening. Westerpark blijft behouden — enorm resultaat. Start nieuwbouw aan de Houtman-kade.

Spreekuren CWS verlopen succesvol, worden veel resultaten geboekt.

1975

Opstellen van nieuwe verbeteringsplannen voor de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt, met name op het gebied van de sociale voorzieningen.

In overleg met het CWS wordt een plan gemaakt voor het bejaarden-centrum.

Akties voor het oprichten van een algemeen maatschappelijk werkteam voor de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt.

Maatschappelijk Werkteam komt er!

Protestdemonstratie tegen de stagnatie van de stadsvernieuwing van woningbouwvereniging 'Patrimonium'.

Meerjarenprogramma voor de jaren 1975 - 1979 wordt opgesteld door de buurt en vastgesteld door de gemeenteraad.

1976

Akties voor versnelling van de sloop van de woningen in de Houtrijkstraat/Assendelftstraat. Leidt tot resultaten.

Akties in de particuliere sector tegen de verkrotting (onder andere hoek Wormerveerstraat/Assendelftstraat, woningen van Giltay in de Zaanstraat).

Akties voor versnelling van de bouw van het bejaardencentrum op de plek Assendelftstraat/Houtrijkstraat/Polanenstraat. Tocht naar het stadhuis — leidt tot resultaten. Nieuwbouw van woningen in de Spaarndammerstraat van woningbouwvereniging 'Het Oosten'.

Konstante stroom van oplevering van gerenoveerde woningen. Handtekeningenactie tegen de jaarlijkse huurverhoging, met name ook in de gerenoveerde woningcomplexen.

MANIFESTATIE IN HET 'POLANENTHEATER'

Zaterdag 19 januari

aanvang half twee 's middags:

Opening van de tentoonstelling: 'Behoud de Amsterdamse wooncultuur'.

Opening wordt verricht door wethouder Jan Schaefer, in aanwezigheid van:

- gemeenteraadsleden
- buurtactivisten/oud-activisten
- bestuursleden en directies woningbouwverenigingen
- actiegroepen, buurtcomités uit Amsterdam
- medewerkers dienst volkshuisvesting
- medewerkers projectgroepen stadsvernieuwing.

Het geheel wordt opgeluisterd door het 'Volkssalon- en amusementsorkest'! Iedereen uit de buurt is uitnodigend van harte welkom!

Openings tijden tentoonstelling:
woensdagmiddag: 2 - 5 uur
woensdagavond: 7 - 9 uur
vrijdagmiddag: 2 - 5 uur
vrijdagavond: 7 - 9 uur
zaterdagmorgen: 10 - 1 uur
zaterdagmiddag: 1 - 5 uur

Op de tentoonstelling zal historisch en recent materiaal te bezichtigen zijn van:
het wooncomplex 'Zaanhof', van architect Walenkamp
het wooncomplex Spaarndammerplantsoen, architect de Klerk
het wooncomplex Het Schip, architect de Klerk
het wooncomplex het Zaandammerplein, architect 'de Bazel'
wooncomplexen uit de stad, die in aanmerking komen voor verbetering. Verder is er aktiemateriaal te bezichtigen van de bewoners- en actiegroepen elders uit de stad.

Zaterdag

9 feb. 's middags:

Forumdiscussie onder leiding van het OBASA (Overleg bundeling actiegroepen stadsvernieuwing Amsterdam) tussen politici, ambtenaren, bewonersgroepen etc.

Discussie over drie aktieleuzen:

- behoud van de Amsterdamse wooncultuur
- behoud van de woningverbetering als stadsvernieuwingsactiviteit
- behoud van de vergelijkshuren in plaats van de 2 1/2 %-regeling.

Vaststellen van eisenpakket ten behoeve van overleg met Den Haag.

Donderdag

14 februari:

Amsterdamse woningverbeteringsdag.

Op uitnodiging van Burgemeester en Wethouders komen op de 'Amsterdamse woningverbeteringsdag':

- de minister van volkshuisvesting, de heer Beelaerts van Blokland, staatssecretaris Brokx
- leden van de vaste Kamercommissie volkshuisvesting
- topambtenaren Den Haag en provincie
- raadscommissie volkshuisvesting
- wethouders, etc.

10 uur: Aankomst 'Polanentheater', bezichtiging tentoonstelling

11 uur: excursie woningverbeteringsprojecten in Amsterdam Noord en Betondorp

13 uur: ontvangst door gemeentebestuur

14.30 uur: wandeling door de Spaarndammerbuurt

15 uur: overhandiging sleutel laatste gerenoveerde woning 'Het Schip' door de minister van volkshuisvesting

RESULTATEN EN ONTWIKKELINGEN VAN TIEN JAAR STRIJD VOOR EEN LEEFBARE SPAARNDAMMERBUURT

1969

Ontwikkeling ideeënschets/Bestemmingsplan voor de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt door de gemeente Amsterdam.

1970

Lancering ideeënschets in de buurt door College van B. en W. door middel van een tentoonstelling en informatiefolder.

Oprichting van de 'actiegroep' en de werkgroep 'Inspraak'.

Massaal en verontwaardigd protest van de bewoners tegen de plannen van de gemeente.

Onder leiding van de actiegroep worden 4978 handtekeningen opgehaald. Dit leidt tot intrekking van de plannen.

Protest-kraakactie in de Oost-Zaanstraat.

1971

Onder druk van acties werd gestart met het leefbaar maken van de buurt:

- Opknop binnenterrein achter buurthuis 'Ons Huis' in de Nova Zemblastraat;
- Opknop groenvoorziening en aanleg speelvoorziening aan de Houtmankade;
- Sloop restanten van de Maria Magdalenakerk;

16 februari,
aanvang 20.00 uur:

Buurtfeest, onder het motto:

'Tien jaar strijd voor een leefbare buurt!'

Uitgenodigd zijn: buurtactivisten, oud-activisten en een ieder die zich verwant voelt met het wel en wee van de Spaarndammerbuurt. Optreden van een cabaretgroep; bal-orkest en amateurs uit de Spaarndammerbuurt.

- Start voorbereiding aanleg Dome-la Nieuwenhuisplantsoen;
- Ontruiming en opknop binnenterrein Wormerveerstraat/Zaanstraat
- Start voorbereiding opknop Spaarndammerplantsoen;
- Aanleg telefooncellen;
- Verbetering ophalen huisvuil;
- Introductie van éénrichtingsverkeer.

Massale acties tegen de huurverhoging, zowel in de particuliere sector als bij de woningbouwverenigingen. Honderden bewoners uit de particuliere sector weigeren de huurverhoging te betalen.

Oprichting van het Comité Wijkverbetering Spaarndammerbuurt (CWS) - (Samengaan van de actiegroep en de werkgroep inspraak). Officiële intrekking — onder druk van acties — van de ideeënschets.

1972

Oprichten door het CWS van bewonerscommissies en straatgroepen.

Opknop pleintje Wormerveerstraat - speelvoorziening.

Voorbereiding sloop van ± 600 woningen Houtrijkstraat/Polanenstraat t.b.v. bouw bejaardencentrum.

Akties voor betaalbare nieuwbouw in de buurt (m.n. voor woningen aan de Nova Zemblastraat).

Officiële afkondiging — onder druk van de buurt — van een huurstop voor verenigingswoningen (reeds in 1970 doorgevoerd!).

Doorvoeren van acties tegen particuliere eigenaren (door middel van huurweigering en agressief aanschrijvingsbeleid).

Veel resultaten bereikt.

Leefbaarheidsakties.

Voorbereiding woningverbeteringsplannen door bewonerscommissies in overleg met architecten.

Veel resultaten bereikt voor individuele krepeergevallen met betrekking tot de woonsituatie.

1977

Slaan van de eerste paal voor de bouw van het bejaardencentrum door de minister-president Joop den Uyl en mevr. Volkers. Succesvol buurtfeestijn.
Start weigeringsakties tegen de verhoging van de stookkosten in het blok van het gemeentelijk woningbedrijf Zaandammerplein / Oostzaanstraat/Spaarndammerdijk.
Slaan van de eerste paal voor nieuwbouw openbare lagere school op de plek Krommeniestraat door wethouder voor onderwijs Rudi van der Velde.
Protestdemonstratie en actie tegen onaanvaardbare hoge huren van de nieuwbouwwoningen in de Nova Zemblastraat.
Verbetering samenwerking CWS en het wijkopbouworgaan 'Spaarndam'.
Akties voor het behoud van de vergelijkingshuren voor nog te renoveren complexen in de buurt.

1978

Uitwerken van plannen voor verbetering/nieuwbouw buurthuis, speeltuin Zaandammerplein, Polanentheater, bibliotheek. Middels Open Wijkraad van het wijkopbouworgaan 'Spaarndam'.
Bezoek van mevr. Kraayeveld-Wouters in verband met de verbetering van de welzijnsvoorzieningen in de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt.
Protesttocht naar het Binnenhof in Den Haag en het ministerie van CRM te Rijswijk in verband met de hoge huren van de 'Westerbeer'.
Doorzetten van de huur- en stookkosten weigering onder leiding van de huurdersvereniging 'Spaarndam' door bewoners van het Zaandammerplein en omgeving.
Bezetting van een boerderij aan de Spaarndammerdijk in verband met de aantasting van de binnen- en buiten-brakerpolder als groenvoorziening.
Stagnatie in de stadsvernieuwing in de Spaarndammerbuurt, met betrekking tot de:
* woonomgeving,
* particuliere sector, enz. enz.

1979

Slaan van de eerste paal voor de bouw van een sporthal aan de Zaanstraat.
Kraakacties in verband met de grote leegstand van woningen.
Aktie in de Hembrugstraat tegen horizontale verkoop.
Kinderboerderij aan de Spaarndammerdijk wordt verplaatst en opgeknapt.
Start vernieuwbouw 'Hebronschool' in de Oostzaanstraat.
Slaan eerste paal van de bouw van een nieuwe bibliotheek in de Spaarndammerstraat.
Absolute stagnatie in de stadsvernieuwingsactiviteiten met betrekking tot:
— verbetering van de woonomgeving;
* verbetering van de verkeerssituatie;
* uitvoering van het meerjarenprogramma;
* nieuwbouw op het industrie-terrein, etc.
* verbetering van de welzijnsvoorzieningen.

Belangrijkste resultaten afgelopen tien jaar

Omverwerpen van de ideeën-schets van de gemeente.
Ontstaan van het Comité Wijkverbetering Spaarndammerbuurt met daaraan gekoppeld de advies- en informatieruimte.
Ingrijpend verbeteren van ± 2700 woningwetwoningen voor betaalbare aanvangshuren.
Toepassen van het systeem van vergelijkingshuren in plaats van kostprijs-huren of de 2½%-regeling.
Bouw van het bejaardencentrum 'De Bogt/De Westerbeer'.
Oprichten van het maatschappelijk werkteam.
Nieuwbouw van de Spaarndammerschool.

OVERZICHT VAN RENOVATIEPROJECTEN DIE OP DIT MOMENT UITGEVOERD WORDEN

In dit stuk zal een overzicht gegeven worden van drie renovatieprojecten, te weten 'Het Westen', 'Spoorzicht' en de 'Zaanboulevard'.

Het eerste project telt ongeveer 265 woningen, terwijl de andere projecten de woningbouwvereniging en de aannemers van een aantal in het verleden gemaakte misers geleerd hebben, moeten de bewoners nog steeds attent zijn opdat hun belang zo goed mogelijk wordt behartigd. Een belangrijk aktiepunt van de bewoners had betrekking op de hoogte van de huren na de renovatie. Het gaat daarbij niet alleen om de kale huur, maar ook, en in steeds sterkere mate, om de hoogte van de stookkosten en de hoogte van de zgn. servicekosten, zoals bv. trapverlichting, kabel T.V., onderhoud van de binnentuin enz. enz. Dankzij de harde en langdurige acties in 1976 in Spaarndam werden de huren van de gerenoveerde woningen betaalbaar, hoewel voor sommige bewoners natuurlijk nog te hoog. Nu dreigt deze verworvenheid door de toepassing van een nieuwe subsidiebeleid, de zgn. 2½%-regeling, te verdwijnen. De invoering van dit nieuwe huursubsidiebeleid zal de huren van gerenoveerde woningen zo hoog maken, dat zij voor geen enkele Spaarndammer meer te betalen zullen zijn.

'HET WESTEN'

Het project behelst 265 woningen die gelegen zijn in het blok dat begrensd wordt door de Tasmanstraat, de Nova Zemblastraat en de Bontekoestraat. Met een kleine meerderheid van de bewoners werd in 1977 besloten deze woningen te renoveren. De huurdersvereniging werd betrokken bij de toekomstige indeling van de woningen. Door samenvoeging van een aantal kleine woningen, zouden er ook een aantal grotere woningen komen. Het gaat hierbij om in totaal 67 samengevoegde woningen. Na lange strijd tussen het Ministerie aan de ene kant en de huurdersvereniging, de woningbouwvereniging en de Gemeente aan de andere kant werden de volgende huurspraken gemaakt: f 230,— voor een vierkamer woning. Let wel, deze huurprijzen gelden voor 1 juli 1978. De uitvoering van de renovatie, die in april 1978 van start ging, is in drie fasen gepland. De voortgang van het project loopt redelijk volgens plan.

SPOORZICHT' woningen

De 'Spoorzicht' woningen zijn gelegen aan de Houtmankade 78 t/m 82 en in de Spaarndammerstraat 2 t/m 16.
Het gaat hierbij om 66 woningen, die pas in 1977 volledig in bezit zijn gekomen van de gemeente. Na

een bouwtechnisch vooronderzoek werd met instemming van de meeste bewoners besloten om tot ingrijpende woningverbetering over te gaan. Van de 66 oorspronkelijke bewoners komen er na de renovatie 13 terug. Dit lage aantal kan voor het grootste deel verklaard worden door het feit dat een groot aantal bewoners bejaard waren en er daarom weinig voor voelde om twee maal te moeten verhuizen. Anderzijds zijn er nog een aantal oorspronkelijke bewoners binnen de buurt verhuisd. Dit geldt ook voor de meeste bejaarden die in de Westerbeer of in de Bogt een plaatsje konden vinden. De huren van de tweekamer woningen voor de renovatie bedroegen tussen de f 70,— en f 100,—, afhankelijk van het feit of, en wanneer de bewoners begonnen waren de huurverhogingen weigeren te betalen. De kale huurprijs na de renovatie gaat ongeveer f 180,— bedragen. Een klein aantal woningen zijn door samenvoeging vergroot. De huur van deze woningen gaat ongeveer f 200,— worden. Een probleem bij de uitvoering, die in februari van start moet gaan, wordt gevormd door een nog niet helemaal sluitende begroting. Het ministerie in Den Haag is niet akkoord gegaan met het totaalbedrag, zodat er op de uitvoering van de renovatie bezuinigd moet worden. Na overleg met de bewoners en de gemeente is het verschil teruggebracht tot f 100.000 (op een totaalbedrag van 4,2 miljoen). De bewoners zijn echter niet meer van plan nog meer kwaliteit in te leveren en een kwalitatief goede renovatie eisen.

De 'ZAANBOULEVARD'

Het gaat hierbij om de Zaanstraat 30 t/m 33, 38 t/m 45 en Wormerveer-

straat 11, dus in totaal zo'n 55 woningen. Ook deze woningen zijn in het bezit van de Gemeente. Er is hier, na overleg met de bewoners, besloten om de renovatie op twee manieren aan te pakken. Een aantal bewoners wilden graag dat hun woning ingrijpend verbeterd zou worden. Dit betekent natuurlijk wel een hogere huur na de renovatie en het tijdelijk verhuizen op een wisselwoning. Een aantal andere bewoners kozen voor een kleine renovatie, d.w.z. alleen het plaatsen van een nieuw keukenblok, een doucheruimte een ruime elektriciteitsleidingen. Veel oudere bewoners zijn rechtstreeks verhuisd naar De Bogt of de Westerbeer. De oude huren bedroegen tussen de f 75,— en de f 100,—. De kale huurprijs van de gerenoveerde woningen komt op f 160,— en huurprijzen van de verbeterde woningen gaat f 135,— bedragen.

Toch blijkt nu opeens dat er voor die huurprijs niet meer volgens de afspraken verbouwd kan worden. Op allerlei manieren wordt op de bouwrijpheid bekibeld: doorslaande gevelmuren worden niet meer deskundig gerepareerd, de gevel wordt ook niet meer gereinigd en van een waterwerende beschermingslaag voorzien, de dubbele beglazing moet nu extra betaald worden (f 7,— per maand voor alleen dubbele ramen aan de voorkant en f 14,— per maand voor dubbele ramen aan de voor- en achterkant). Ook zou er in de oorspronkelijke opzet een andere indeling van de woning gemaakt gaan worden. Dit komt nu allemaal op losse schroeven te staan. Er is voor de bewonerscommissie nog veel werk te verzetten. Het is de bedoeling dat in april met de uitvoering begonnen gaat worden.

'Spaarndam'

ALS IK DE POORT ONDERDOOR BEN GEGAAN, DAN BEN IK THUIS EN KAN ME NIETS MEER GEBEUREN.

Om een historisch portret van de Spaarndammerbuurt te maken is het goed om een vergelijking te maken met buurten, die ongeveer in dezelfde tijd zijn ontstaan.

Het eerste, dat opvalt is de geografische ligging. Het lijkt dan wel alsof de stad Amsterdam deze wijk als een soort stiefkind min of meer heeft aanvaard. Het hoort wel bij de familie, maar niet fanatiek. Een soort pukkelt, zoals Van Agt op zijn gezicht heeft. Een stukje dorp dat eigenlijk een stadsdeel behoort te zijn. Dit gevoel hebben veel huidige bewoners van Spaarndam nog steeds.

Als ik de poort onderdoor ben gegaan, dan ben ik thuis en kan me niets meer gebeuren.

Andere wijken hebben een duidelijker band met de stad. Ongemerkt gaan de meeste buurten over in andere en voor je het weet zit je midden in de stad. Misschien is dit tekenend voor de gehechtheid aan de buurt bij de oude generatie, als er gevraagd wordt om er over te vertellen. In alle verhalen, die dan losbarsten verschijnt het beeld van een tamelijk gelukkige jeugd. Centraal staat de polder als schrilte tegenstelling tot de soms erbarmelijke huisvesting. Een kind uit de Spaarndammerbuurt was duidelijk bevoorrecht boven kinderen in andere buurten; het avontuur lag aan het eind van de straat. Foto's uit de twintig jaren geven een beeld van de Spaarndammerdijk. Als je linksaf ging, komen vanuit de Zaanstraat en je liep het witte huis van de schilleman voorbij, dan was je midden in het boereland. Aan de dijk lagen boerderijen verscholen achter Kastanjebomen. Tijdens de wandeling naar Sloterdijk kon je in een uitspanning wat te drinken kopen. Wie daar geen geld voor had, kreeg van huis wel een fles dropwater mee. Spaarndam was een dorp - en het is het nog steeds een beetje. Het mist stadsallures.
Tekend voor een dorpsfeer is de gehechtheid aan elkaar onderling en het weren van vreemde elementen. Wie het dorst te wagen in het Wilhelminagebouw in de Spaarndammerstraat om aan een meisje van Spaarndam te komen: die kon er van lusten. Menige Jordaneer is zo van de kouwe kermis thuis gekomen.
De vechtpartijen tussen de Barren en Sparren werden voortijdig ge-

staakt omdat de bruggewachter uit arren moede maar de brug opentrok om er een eind aan te maken. Er werd heftig en intensief geleefd. Alles gebeurde er in vergrotende trap en meestal in grote eensgezindheid. De armoe van de een was niet mooier of lelijker dan de armoe van de ander. Men hoefde elkaar niet de loef af te steken. Deze eenheid werd nog eens geaccentueerd doordat de meesten op dezelfde plaats hun brood verdienden, n.l. in de Houthaven.
Daar was werk en ook al kende je geen vak; als los werkman ging je "deuren" tot dat je in een ploeg was aangenomen om boten te lossen of te laden. Gezamenlijke acties, die in Spaarndam zijn gevoerd konden alleen maar slagen omdat die lotsverbondenheid eraan ten grondslag lag. Duidelijk bewijs hiervan is de huurstaking in 1932 in een blokhuizen op de hoek van de Nova Zemblastraat. De gezamenlijke bewoners, haven- en seizoenarbeiders, weigerden de gevraagde zestig cent huursverhoging te betalen. Tien weken lang heeft men geen stuiver overgedragen ondanks bedreiging van de huisbaas, die met de deurwaarder kwam aanzetten. De bewoners hebben uiteindelijk het pleit gewonnen. De enige maffier onder hen zag zich na afloop gedwongen de wijk te nemen. Dat ook wel eens de humor om de hoek kwam kijken lijkt geen twijfel. Zeer zeker zal dat het geval zijn geweest tijdens de radiostaking in de dertiger jaren. Een zekere van der Berg, een distributeur van de radiodistributie had het met zijn kornuiten op een akkoordje gegooit om de luister-

bijdragen te verhogen. Door het onklaar maken van de leidingen kwam toen menigeen tot de wrege ontdekking dat hij maar beter solidair had kunnen zijn met de weigeraars. Alle programma's lagen door elkaar. Een eenvoudige spel in de leiding was de oorzaak hiervan. Veel grimmiger reageerde de buurt tijdens de Juli dagen van 1934, toen Colijn de steungelden dorst te verlagen.
Overduidelijk demonstreerde men toen aan welke zijde ze stonden. Op de barricaden Spaarndam is politiek een tweestromenland.
De meeste bewoners, die politiek bewust waren, hadden gekozen voor de twee partijen waarvan ze het meest te verwachten hadden: de Communistische Partij en de Sociaal Democratische Partij. Een uitzondering vormden misschien de Katholieke enclave in de Krommeniestraat en de A.R.-aanhangers aan het eind van de Zaanstraat bij de dijk. Hoewel beide partijen het belang van de arbeidende klasse op het oog hadden, hebben ze elkaar nooit helemaal kunnen vinden. Soms was er zelfs sprake van een duidelijke afkeer.
AJC-ers zal de schrik om het hart geslagen zijn als ze tijdens een avondwandeling door de Spaarndammerstraat moesten. Een man is echter boven alle ideologische verschillen verheven. Iedereen is er van overtuigd dat Domela Nieuwenhuis een inspirerend man is geweest voor de Spaarndammer buurt.
Niemand zal hem zijn plekje bij de voordeur van de buurt misgunnen.

Vanaf het begin van de renovatie zijn er klachten geweest van bewoners over de kwaliteit van de renovatie en de afwerking, vooral wat betreft slecht sluitende ramen en deuren, slechte afwerking badcellen, tocht en slechte isolatie.
Het Gemeentelijk Woningbedrijf heeft nooit, ondanks herhaaldelijk aandringen van bewoners en de huurdersvereniging Spaarndam, fundamenteel iets aan de klachten gedaan. De bewoners weigeren daarom al vanaf het begin de huurverhoging te betalen zolang de klachten niet verholpen zijn. In het blok met blokverwarming is sinds 1977 een stookkostenaktie aan de gang. Toen werden namelijk de stookkosten met enorme bedragen verhoogd (van f 65,— naar f 120,— per maand voor een 4-kamerwoning). In 1977 deed ruim 90% van de bewoners mee aan de actie: nu, 3 jaar later, doet nog steeds 60 à 70% van de bewoners mee. De huurdersvereniging Spaarndam, ondersteund door CWS, WOO Spaarndam en afdelingen van linkse politieke partijen in de buurt, heeft verschillende adressen gestuurd naar de gemeenteraad over deze kwestie, maar helaas zonder resultaat. Ook gesprekken met de openvolgende wethouders voor Volkshuisvesting (Kuijpers en Schaefer) hebben niet veel opgeleverd voor de bewoners; hun uitgangspunt is dat er betaald moet worden.

De huurdersvereniging Spaarndam heeft nu deskundige hulp (de Stichting Woon/Energie) ingescha-

keld om uit te laten zoeken waar de hoge stookkosten vandaan komen (in dit complex wordt namelijk zuinig gestookt door de bewoners), wat er aan gedaan kan worden en waar de verschillen in stookkosten van blokverwarming en individuele verwarming vandaan komen. Uit het onderzoek is al gebleken dat blokverwarming gemiddeld meer dan 20% duurder is dan individuele verwarming. Met behulp van deze gegevens gaat de huurdersvereniging een gerechtelijke procedure aanspannen tegen de gemeente, nu blijkbaar alle andere stappen die de huurdersvereniging ondernomen heeft niet tot resultaten voor de bewoners leiden.

De eisen van de huur- en stookkostenaktie zijn:

- * verhelpen van de klachten
 - * voldoende maatregelen om de stookkosten omlaag te brengen
 - * goede isolatie en goede ventilatie
 - * speciaal gastarief voor blokverwarming
 - * erkenning door de gemeente dat de keuze voor blokverwarming fout is geweest
 - * overneming van de zogenaamde 'schulden' (die ontstaan zijn door de weigering de stookkostenverhoging te betalen) door de gemeente
- De huurdersvereniging Spaarndam is van mening dat de bewoners niet behoren op te draaien voor de kosten die het gevolg zijn van fouten die door de gemeente gemaakt zijn!